

Δεινόν η ραθυμία...

(Αναφορά στο περιεχόμενο και τα νοήματα της Μ. Τρίτης)

ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου - Καθηγητού

“ Τη Αγία και Μεγάλη Τρίτη της των δέκα Παρθένων παραβολής, της εκ του ιερού Ευαγγελίου μνείαν ποιούμεθα” αναφέρει το ιερό συναξάρι της δεύτερης ημέρας της Μ. Εβδομάδος. Οι Πατέρες της Εκκλησίας μας καθόρισαν την ημέρα αυτή ως βοηθητικό στοιχείο να θυμούμαστε την εξαίσια παραβολή των δέκα Παρθένων. Κι αυτό διότι όπως θα δούμε στη συνέχεια η παραβολή αυτή του Κυρίου μας έχει τεράστια σημασία για τη σωτηρία των ανθρώπων. Ολόκληρη δε η υμνολογία της ημέρας είναι εμπνευσμένη από την παραβολή αυτή καθώς και από την παραβολή των ταλάντων.

Την παραβολή των δέκα Παρθένων διασώζει ο ευαγγελιστής Ματθαίος στο 25ο κεφάλαιο του Ευαγγελίου του. Με την ευκαιρία μιας καταπληκτικής εσατολογικής ομιλίας Του ο Κύριος είπε και την εξής παραβολή. Η Βασιλεία των ουρανών μοιάζει με δέκα παρθένες οι οποίες αφού πήραν μαζί τους τα λυχνάρια τους πήγαν να υποδεχθούν τον νυμφίο. Πέντε από αυτές ήταν σώφρονες και φρόντισαν να έχουν μαζί τους απόθεμα λαδιού για τα λυχνάρια τους, ενώ οι άλλες πέντε ήταν ανόητες και δεν φρόντισαν να έχουν μαζί τους το αναγκαίο απόθεμα λαδιού. Επειδή δε αργούσε ο νυμφίος και η νύχτα προχωρούσε έπεσαν να κοιμηθούν. Τα μεσάνυχτα ακούστηκε μια γοερή κραυγή η οποία ανήγγειλε τον ερχομό του νυμφίου. Οι παρθένες σηκώθηκαν για να προαπαντήσουν τον νυμφίο. Οι μεν σώφρονες παρθένες που είχαν απόθεμα λαδιού άναψαν τα λυχνάρια τους, οι δε μωρές ζητούσαν απεγνωσμένα από τις σώφρονες να τους δώσουν λίγο λάδι. Εκείνες τους απάντησαν πως μόλις αρκεί για τα δικά τους τα λυχνάρια και καλά θα κάνουν να πάνε να αγοράσουν. Οι ανόητες παρθένες έτρεξαν να αγοράσουν λάδι, αλλά εν τω μεταξύ ο νυμφίος έφθασε και μπήκε στο χώρο του γάμου με τις πέντε φρόνιμες και έκλεισε την πόρτα. Οι ανόητες παρθένες έφθασαν μετά και άρχισαν να φωνάζουν Κύριε, Κύριε άνοιξέ μας. Αυτός τους απάντησε αλήθεια σας λέγω πως δεν σας γνωρίζω και έμειναν τελικά έξω του νυμφώνος. Και κλείνει την

παραστατική αυτή παραβολή του ο Κύριος με την εξής σωτήρια προτροπή: “Γρηγορείτε ουν, ότι ουκ οίδατε την ημέραν ουδε την ώραν εν η ο Υιός του ανθρώπου έρχεται” (Ματθ.κε’13).Η παραβολή αυτή έχει ως σκοπό να θυμίσει στους πιστούς πως η Δευτέρα και ένδοξη Παρουσία του Κυρίου θα γίνει ξαφνικά, θα έρθει “ως κλέπτης εν νυκτί”. Γι’ αυτό θα πρέπει οι πιστοί να είναι πάντοτε, ανά πάσα στιγμή έτοιμοι για την υποδοχή του, διαφορετικά θα μείνουν έξω από τη βασιλεία του Θεού και θα χαθούν. Έτσι οι θείοι Πατέρες έκριναν σκόπιμο να αφιερώσουν μια ημέρα της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος στην ανάμνηση της εσχατολογικής αυτής παραβολής των δέκα Παρθένων. Το κατανυκτικό κλίμα της Μ. Εβδομάδος είναι η καλλίτερη στιγμή για να υπενθυμίσει στους πιστούς το φοβερό και απρόοπτο της Δευτέρας Παρουσίας του Κυρίου. Επίσης η εγρήγορση είναι συνυφασμένη με το Πάθος του Θεανθρώπου. Ο Ίδιος ο Κύριος κατά τη δραματική νύκτα της συλλήψεως Του στον κήπο της Γεθσημανή τόνιζε στους μαθητές του “Γρηγορείτε και προσεύχεσθε”!

Είναι αλήθεια πως οι μέριμνες της ζωής και η καθημερινότητα αποσπά την προσοχή μας από τις θείες εντολές και προειδοποιήσεις και έτσι αμβλύνεται και σε ορισμένες περιπτώσεις εκμηδενίζεται η διάθεσή μας να έχουμε έτοιμο τον εαυτό μας για τη μεγάλη στιγμή της εξόδου μας από τον κόσμο αυτό. Σ’ αυτή την περίπτωση η στιγμή εκείνη είναι δυστυχώς μοιραία για μας, διότι όπως είπε ο ίδιος ο απόστολος Παύλος “ και καθ’ όσον απόκειται τοις ανθρώποις άπαξ αποθανείν, μετά δε τούτο κρίσις” (Εβρ. θ’27), που σημαίνει ότι μετά τον θάνατο δεν μπορεί να υπάρξει καμιά μεταβολή στην ηθική και πνευματική κατάσταση του ανθρώπου!

Ας δούμε ένα μικρό χαρακτηριστικό απόσπασμα από έναν υπέροχο λόγο του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, σχετικά με το νόημα της παραβολής αυτής: “Όταν βάλω στο νου μου, γράφει ο ιερός πατέρας, όλα τα πράγματα του κόσμου και φέρω στο λογισμό μου όλα τα καλά του, τον πλούτο, λέγω, τη δόξα, την πρόσκαιρη και φθαρτή φαντασία, καθώς και τον χρόνο που γυρίζει και τρέχει σαν σκιά και θυμηθώ το τέλος, την ημέρα της συντέλειαις του κόσμου και τον φοβερό και ακολάκευτο Κριτή, ο Οποίος μας γεμίζει όλους με φόβο και τρόμο, πως τότε αστράπτει ο Κριτής καταβαίνοντας από τους ουρανούς, πως τότε συνταράσσονται οι ουράνιες Δυνάμεις και

τον ακολουθούν, πως ετοιμάζεται ο φοβερός θρόνος, πως μετά από αυτά ο ουρανός τυλίγεται σαν σε χαρτί, πως καίγονται τα στοιχεία της φύσεως και διαλύονται σαν να μην υπήρξαν ποτέ, πως κλονίζεται η γη και τρέμει, διότι έρχεται ο φοβερός Κριτής. Πως επίσης θα ηχούν οι σάλπιγγες και θα ανοίξουν τα μνήματα με τον ήχο του σαλπίσματος, πως θα τρέξουν οι ψυχές για να ενωθούν με τα σώματά τους, που κοιμούνταν τόσα χρόνια στο χώμα, πως θα σπεύσουν οι Δίκαιοι να προαπαντήσουν τον Νυμφίο, πως θα αξιωθούν οι δίκαιοι να συναντήσουν τον Νυμφίο, πως θα τιμηθούν οι έτοιμοι του νυμφώνα να εισέλθουν σε αυτόν και να αποκλειστούν οι σκληροί. Όταν βάλω λοιπόν όλα αυτά στο νου μου, μακαρίζω εκείνες τις φρόνιμες Παρθένες, για τις οποίες λέγει το αναγνωσκόμενο για μας θείο και ιερό Ευαγγέλιο του Ευαγγελιστή Ματθαίου, διότι καταπολέμησαν το πάθος του ύπνου, διότι έβαλαν στο μυαλό τους την απέραντο αιώνια ζωή, διότι φύλαξαν την ώρα της παρουσίας, διότι ενθυμήθηκαν τον φόβο του Νυμφίου, ο οποίος μέλλει να έρθει, διότι κατεφρόνησαν το νυκτερινό σκοτάδι και φρόντισαν ακριβώς για το φέγγος των λυχναριών τους.”(Μ. Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας, έκδ. Ματθαίου, τομ. ΙΓ΄σελ. 496-497).

Η υμνολογία της Αγίας και Μεγάλης Τρίτης είναι και αυτή καταπληκτική, όπως ολόκληρης της Μ. Εβδομάδος. Η ακολουθία του Όρθρου, η οποία, όπως είπαμε ψάλλεται τη Μ. Δευτέρα το βράδυ, για να μπορούν να την παρακολουθούν οι εργαζόμενοι πιστοί, αρχίζει με το γνωστό κατανυκτικό τροπάριο “Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...”. Ακολουθούν τα υπέροχα καθίσματα, ποιήματα του μεγάλου Ρωμανού του Μελωδού, “Τον Νυμφίον αδελφοί αγαπήσωμεν...”, “Βουλευτήριο, Σωτήρ, παρανομίας κατά σου...” και το υπέροχο τροπάριο “Ο Ιούδας τη γνώμη φιλαργυρεί κατά του διδασκάλου ο δυσμενής...”. Ακολουθεί η ευαγγελική περικοπή, η οποία περιέχει τα φοβερά “ουαί” του Κυρίου κατά των υποκριτών Φαρισαίων. Το κοντάκι “Την ώρα, ψυχή, του τέλους εννοήσασα...”, καθώς και ο Οίκος “Τι ραθυμείς, αθλία ψυχή μου;...” είναι σχετικά με το περιεχόμενο της ημέρας. Τα τροπάρια των Αίνων, ποιήματα του Κοσμά του Μελωδού και Ιωάννου μοναχού, “Εν ταις λαμπρότησι των αγίων σου πως εισελεύσομαι ο ανάξιος;...”, “Ο τη ψυχή ραθυμία νυστάξας...” και “Του κρύψαντος το τάλαντον...”, όπως και τα

τροπάρια των Αποστίχων “Δεύτε πιστοί επεργασώμεθα προθύμως τω Δεσπότη...”, “Όταν έλθης εν δόξη μετ’ αγγελικών δυνάμεων...” και “Ο Νυμφίος ο κάλλει ωραίος παρά πάντας ανθρώπους...” είναι σχετικά με την περικοπή της παραβολής των δέκα Παρθένων. Προτρέπουν με άκρατο λυρισμό τους πιστούς να μιμηθούν τις φρόνιμες Παρθένες για να μη μείνουν έξω του “Νυμφώνος Χριστού”. Τέλος το καταπληκτικό δοξαστικό, ποίημα και αυτό του αγίου Κοσμά, “Ίδού σοι τάλαντον ο Δεσπότης εμπιστεύσει, ψυχή μου, φόβω δέξαι το χάρισμα...” αναφέρεται στην άλλη επίσης παραστατική παραβολή του Κυρίου, αυτή των Ταλάντων.

Είναι ανάγκη φίλες και φίλοι να ενστερνιστούμε τα υψηλά μηνύματα της παραβολής των δέκα Παρθένων και να μιμηθούμε τις φρόνιμες Παρθένες αν θέλουμε να τύχουμε της μακάριας επιλογής μας με το Νυμφίο της ψυχής μας Χριστό. Επίσης πρέπει να ενσταλάξουμε στην ψυχή μας διάθεση κατάνυξης και συντριβής, προκειμένου να συνειδητοποιήσουμε τη δεινή μας κατάσταση. Ο ερχόμενος προς το σωτήριο Πάθος Κύριό μας Ιησούς Χριστός περιμένει από όλους μας να πάρουμε τη μεγάλη απόφαση να αλλάξουμε τη ζωή μας, προκειμένου να έχουμε την ελπίδα ότι ο Νυμφίος της ψυχής μας θα μας πει κατά την κρίσιμη ώρα του τέλους μας “Είσελθε δούλε εις την χαράν του Κυρίου σου”.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ
ΑΓΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΟΥ